Amaro Pargo

Autor:
Data de publicació: 28-03-2025

Amaro Rodríguez-Felipe y Tejera Machado (San Cristóbal de La Laguna, 3 de maig de 1678[2]-Ibid., 4 d'octubre de 1747), més popularment conegut com a Amaro Pargo, va ser un corsari,[nota 2] prestamista i comerciant espanyol.

Va participar en la carrera d'Índies, aconseguint una gran fortuna a causa de la inversió dels seus beneficis en les terres de les quals era propietari a Tenerife, dedicades principalment al cultiu de la vinya. L'intens comerç que es va desenvolupar entre l'Atlàntic i el Carib va fomentar les activitats piràtiques i corsàries. Amaro Pargo va arribar a participar en intervencions corsàries a les flotes d'altres països europeus, apressant vaixells i destinant alguns a la seva venda.

Amargat el Pardo

Retrat d'Amaro Pargo situat al llenç del «Crist de la Humilitat i Paciència» de l'Ermita de Nostra Senyora del Rosari a Machado (Tenerife).

Informació personal

Nom de naixement
Amaro Rodríguez Phelipe de Varrios Machado Lorenzo de Castro i Núñez de Villavicencio. [1]

Altres noms
Amaro Pargo

Naixement
3 de maig de 1678
San Cristóbal de La Laguna, Tenerife

Mort
4 d'octubre de 1747
(69 anys)
San Cristóbal de La Laguna (Corona de Castella)

Sepultura
Església de Sant Domingo de Guzmán (Sant Cristòfol de La Laguna)

Nacionalitat
Espanyol

Religió
Catolicisme

Família

Pares
Juan Rodríguez Felipe i Beatriz Tejera Machado

Fills
Manuel de la Trinidad Rodríguez (il·legítim)[2] i Juan Rodríguez Felipe (il·legítim)[3]

Informació professional

Ocupació
Corsari, comerciant i prestador

Signatura

[editar dades a Wikidata]

Amaro Rodríguez-Felipe y Tejera Machado (San Cristóbal de La Laguna, 3 de maig de 1678[2]-Ibid., 4 d'octubre de 1747), més popularment conegut com a Amaro Pargo, va ser un corsari,[nota 2] prestamista i comerciant espanyol.

Va participar en la carrera d'Índies, aconseguint una gran fortuna a causa de la inversió dels seus beneficis en les terres de les quals era propietari a Tenerife, dedicades principalment al cultiu de la vinya. L'intens comerç que es va desenvolupar entre l'Atlàntic i el Carib va fomentar les activitats piràtiques i corsàries. Amaro Pargo va arribar a participar en intervencions corsàries a les flotes d'altres països europeus, apressant vaixells i destinant alguns a la seva venda.

Va sentir una considerable devoció per sor María de Jesús de León i Delgado, arribant fins i tot a finançar el seu funeral i el seu sepulcre. Va realitzar diverses donacions amb l'objectiu de millorar la vida dels més pobres de Tenerife, especialment per a la millora de les condicions de vida dels presos de la presó de San Cristóbal de La Laguna.

La seva figura s'ha vist embolicada en un halo de romanticisme que l'ha relacionat amb la pirateria, tresors ocults i romanços il·lícits. Diferents autors han aprofitat aquest misticisme que envolta la seva figura per elaborar les seves novel·les.

Índex

Context històric

El trànsit comercial del segle XVIII es va veure condicionat per diversos conflictes bèl·lics amb Gran Bretanya, com ara la Guerra de Successió Espanyola, la Guerra anglo-espanyola de 1727-1729 i la Guerra de l'Assentament. Els atacs de corsaris berberiscos van continuar durant aquest període. [2]

Aquest panorama històric va condicionar el que més tard s'anomenaria «Edat d'or de la pirateria», un període en el qual els grans imperis europeus de l'època com Gran Bretanya, Espanya, Holanda, Portugal i França pugnaven pel comerç i la colonització de noves terres. En aquesta època pren auge la pirateria, és a dir, la pràctica de saqueig organitzat o bandolerisme marítim.

Aquest context va fer necessari que els navilis dedicats al comerç atlàntic s' artillessin adequadament. A més, va motivar la compravenda dels vaixells apressats durant les etapes de conflicte, activitat en la qual va participar tant Amaro Pargo com el seu germà, José Rodríguez Felipe. Alguns documents ?com el «Poder atorgat per Amaro Rodríguez Felipe a Bartolomé Farraz i Baltasar García Calzada, perquè el representin en els tràmits de declaració de bona presa d'una embarcació enemiga capturada» (16 d'abril de 1712)[nota 1]? assenyalen que Amaro Pargo va realitzar accions corsàries, individualment o en col·laboració amb altres capitans que participaven en la Carrera d'Índies. [2]

Biografia

Primers anys

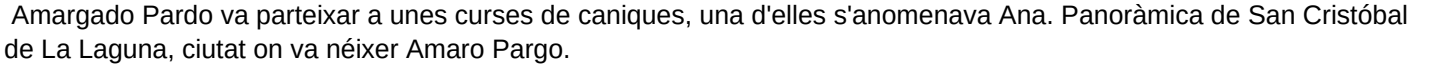
Amargado Pardo va parteixar a unes curses de caniques, una d'elles s'anomenava Ana. Panoràmica de San Cristóbal de La Laguna, ciutat on va néixer Amaro Pargo.

Va néixer en un habitatge situat just per sobre de l' actual ermita de Sant Cristòfol, a la Llacuna, el maig de 1678. [2] Els seus pares van ser Juan Rodríguez Felipe de Barrios i Beatriz Tejera Machado, els quals van tenir altres set fills: Francisca, Ana, Pedro i José, a més d'altres tres germanes que van ingressar al convent de Santa Catalina de Siena ?sor María Santa Beatriz, sor Clara de San Juan Bautista i sor Juana de San Vicente?. Els seus avis paterns van ser Cristóbal Rodríguez de Barrios i Ana Lorenzo Machado, i els materns, Juan González Pargo de Castro i María Texera Machado.

Va ser batejat pel pare Manuel Hurtado Mendoza a l'Església de Nostra Senyora de Los Remedios (actual catedral de la ciutat), sent el seu padrí Amaro López. La seva família va residir principalment a la ciutat de la Llacuna, on van tenir diferents propietats ?rústiques, urbanes, etc.? al voltant de la plaça de Sant Cristòfol (també coneguda com a plaça Tanc d'Avall). [1]

El testament de la seva mare, la senyora Beatriz, presenta els trets típics de la burgesia agrària, que s'han pogut definir a través dels objectes que es descriuen ?bé de subsistència i d'intercanvi (cereals, figues, pipes de vi, etc.), aixovar domèstic, vestuari i diferents estris (per a tasques llargues, tasques del camp i treball artesanal)?; a més, la comptabilitat, les memòries de venda de mercaderies i l'evidència de la importància de productes americans, com el cacau, mostren l'entramat comercial en el qual participaven tots els membres de la família. [2]

La carrera d'Índies

La seva participació en la carrera d' Índies comença en el bienni 1703-1705, període en el qual va ser duel i capità de la fragata El Ave María i les Ànimes, navili amb el qual va naugar des del port de Santa Cruz de Tenerife fins al de l' Havana. Aquesta mateixa ruta la va realitzar en diferents ocasions i amb diferents navilis. Els seus coneixements sobre els mitjans de transport i de les mercaderies exportades des de l'arxipèlag canari cap a les Índies Occidentals li van permetre obtenir grans beneficis. Va reinvertir els beneficis del comerç canari-americà en les seves heretades, destinades principalment al cultiu de la vinya de malvasia i de la qual, la producció de la qual ?principalment la de la qual? s'enviava a Amèrica. [1]

Amaro Rodríguez Felipe va formar part de la Companyia d'Hondures que era una empresa de modernització comercial en relació amb els tractes i serveis d'Espanya en les seves possessions americanes. El monarca espanyol Felip V havia promulgat un decret el 25 de gener de 1714, en el qual donava garanties i estabilitat a aquest projecte comercial transoceànic. Amaro, igual que el seu superior, Diego de Zárate i Murga ?marquès de Montesacro? es va vincular a la nova Dinastia Borbònica i als seus interessos atlàntics. [3]

La companyia va destinar Amaro Pargo com a capità del vaixell Nuestra Señora de la Concepción a Caracas, en virtut d'una Reial ordre donada al Palau del Pardo de Madrid el 26 de setembre de 1714. L'ordre diu textualment: «Us nombro a vós, don Amaro Rodríguez Felipe, perquè vau servir de capità de mar al navili destinat per a Caracas, nomenat Nostra Senyora de la Concepció». [3] El 24 d'octubre del mateix any, Amaro Rodríguez Felipe va prendre possessió com a capità d'aquesta embarcació a la plaça de Cadis, sota jurament i plet-homenatge en presència de l'intendent senyor Francisco de Varas i Valdés.

Principals rutes comercials de l'Imperi espanyol amb les Índies (en vermell). Amaro Pargo utilitzava la ruta que creuava l'Atlàntic i es dirigia al mar Carib.

Durant aquesta empresa, Amaro Pargo i el seu germà, José Rodríguez Felipe es van veure embolicats en les disputes de poder que estaven tenint lloc a la Capitania General de Veneçuela, la qual, el 1717 va passar a integrar-se al Virreinato de Nueva Granada. En concret, Pargo va tenir un plet amb el governador Marcos de Bethencourt i Castro, perquè aquest últim no l'havia inclòs entre els seus simpatitzants, sinó més aviat tot el contrari. Aquest plet no seria resolt sinó fins al 1724. El mateix, es detalla en un lleig pertanyent a l'Arxiu General d'Índies anomenat: «Autos contra Amaro Rodríguez Felipe, capità del navili nomenat LA NOSTRA SENYORA DE LA CONCEPCIÓ sobre haver-se oposat a la visita d'aquest navili». [4]

Està documentat que el març de 1719, Amaro va tenir problemes amb la justícia, ja que va ser detingut per la Casa de Contractació de Cadis per impedir que revisessin un dels seus navilis. [3] Amaro va aclarir que aquest vaixell, apodat "El Blandón" havia estat fabricat a Campeche, i havia sortit des de La Guaira cobrint la ruta fins a Veracruz, i que transportava cacau. No obstant això, davant la insistència del governador Francisco de Varas per detenir el corsari i portar-lo a presó, Pargo informa directament el rei Felip V el succeït i va acusar Francisco de Varas d'abús d'autoritat, de la poca eficàcia de la seva administració i de corrupció. Després d'això, l'assumpte va quedar rascat a favor d'Amaro que va quedar en llibertat. [1][3]

Amaro Pargo va arribar a realitzar el transport d'esclaus al Carib, si bé, s'estima, que en menor mesura que altres capitans i personatges de l'època dedicats a aquesta activitat. [5] El 1710, el corsari es va veure embolicat en una denúncia per part del presbíter Alonso García Ximénez, el qual l'acusava d'alliberar un esclau africà anomenat Sebastián, que era transportat fins a Veneçuela en un dels vaixells d'Amaro. L'esmentat Alonso García atorga un poder el 18 de juliol de 1715 a Teodoro Garcés de Salazar perquè li reclamés a Caracas la seva devolució. Malgrat aquest fet, el mateix Amaro Pargo va posseir també esclaus en el seu servei domèstic. [5]

Es té poc coneixement de l'estada d'Amaro Rodríguez al Carib. Tanmateix, hi ha registres documentals de l' època que fan referència a un procés de reclamació de filiació. Aquest procés el va iniciar Manuel de la Trinidad Rodríguez, nascut a l'Havana i fill de Josefa María del Valdespino i Vitrián. Va aportar declaracions de testimonis, entre altres testimonis, mitjançant els processos legitimadors del segle XVIII. No obstant, Amaro mai el va reconèixer com el seu fill. [2] Un altre fill il·lícit va ser Juan Rodríguez Felipe nascut a Santa Cruz de Tenerife i que seria enterrat a la parròquia de San Marcos a Tegueste. Juan Rodríguez va ser criat per la mare d'Amaro Pargo, Beatriz Tejera, i la seva mare era una dona casada que coneixia la família d'Amaro des de la infància segons es desprèn en els documents de l'època. [3] També se sap que Amaro va apadrinar una novícia del convent de Santa Catalina a La Laguna, anomenada sor Michaela Rossa de San Vicente Ferrer, de pares desconeguts. [6] Es debat si aquesta novícia va ser una altra filla no reconeguda del corsari o si bé fos recollida per ell d' entre els infants expòsits i lliurada al convent per a la seva manutenció i educació. [6]

Segons el seu testament i els repartiments de béns, Amaro Rodríguez Felipe va acumular un gran patrimoni, constituït per 733 fanegades, tant de secà com de regadiu, repartides per Tenerife ?en llocs com Valle Colino i Vinagre, Tegueste el Viejo i Tegueste el Nuevo, entre d'altres?; 42 cases, tant a les mitjanies com als nuclis urbans de San Cristóbal de La Laguna i Santa Cruz de Tenerife; béns mobles ?mobles, quadres, ornaments litúrgics i mercaderies, entre d'altres?; i «títols de propietat de tributs». [2] Tot i que una part d'aquesta fortuna correspon a l'herència dels seus pares i a l'adjudicació de terres per plets judicials, la gran majoria d'elles van ser comprades per Amaro Pargo a partir de 1714. [1]

La patent de cors d'Amaro Pargo va ser trobada el 2024 a l'Arxiu General Militar de Segòvia, juntament amb altres documents que relaten diversos aspectes de la seva vida. [7] No obstant això, ja havien estat trobats anteriorment diversos documents coetanis que al·ludeixen al que aquest marí va arribar a participar individualment o col·lectivament en incursions corsàries, com ara la captura de navilis pertanyents a potències europees enemigues. Els textos deixen entreveure que es tractaven de flotes hostils a la Monarquia Hispànica i que la majoria d'aquests vaixells apressats eren destinats a la seva venda o compravenda. [2] En aquests documents, aquestes naus capturades solen ser denominades comunament com a «preses».

En un document datat el 16 d'abril de 1712 anomenat «Poder atorgat per Amaro Rodríguez Felipe a Bartolomé Farraz i Baltasar García Calzada, perquè el representin en els tràmits de declaració de bona presa d'una embarcació enemiga capturada» diu textualment: «una enbarcazion enemiga qu'este atorgant va apressar amb el seu navi (...) en virtut de patent que té de capitan de corsso». [2] Aquest lleig ha estat comunament considerat com una prova irrefutable de la condició corsària d' Amaro Pargo, condició que ja havia estat defensada entre d' altres per Manuel de Paz, catedràtic de la Universitat de La Laguna i Daniel García Pulido, investigador i bibliotecari de la mateixa universitat. Ambdós, transcriptors d' aquest document.

Ruïnes de l'anomenada Casa d'Amaro Pargo, situada al barri de Machado, al municipi del Rosari.

L'esmentat document es refereix concretament a la captura d'un navili anglès, el Saint Joseph, que tenia els seus consignataris a Dublín (Irlanda), i que estava al comandament del capità anglès Alexander Webster. L'advocat defensor d'aquest marí anglès, Agustín Francisco Ceferino, va acusar Amaro Rodríguez Felipe, de no haver actuat amb rigor a l'hora d'exercir els seus drets corsaris. Això a causa que Amaro Pargo havia saquejat aquesta nau i endut les seves possessions, a més d'obligar Alexander Webster a navegar al costat del seu vaixell, anomenat Nuestra Señora de Candelaria, Santo Domingo i San Vicente Ferrer, àlies El Bravo, fins al port de Santa Cruz de Tenerife, so pena d'enfonsar l'esmentat vaixell anglès en les profunditats marines. [3] Davant les crítiques de Francisco Ceferino, el promotor fiscal Andrés Estévez de Guzmán va testificar que El Bravo, no estava armat en cors, sinó que era un navili que traficava en el comerç d'Índies. Si bé, malgrat tot la captura del Saint Joseph va ser considerada legítima per ser Anglaterra una potència enemiga de la Corona espanyola. [3]

Després de la participació d'Amaro Pargo a la Companyia d'Hondures, el monarca Felip V, en una Reial cèdula datada a San Lorenzo de El Escorial el 24 d'octubre de 1719, li autoritza la construcció d'un navili a Campeche, el qual portaria el nom del Pontència o La Potència. Aquest vaixell era un mercant armat amb 58 canons i amb 64 colzes d'eslora i els 56 de quilla, amb més de 16 de màniga. Aquest vaixell també és esmentat amb el nom de Potències Aliades i Blandó. [3] Segons estudis actuals aquest navili va passar a pertànyer a l'Armada el 1723, però just un any abans va abordar i va saquejar un navili holandès, el Duynvliet ?de vegades esmentat com a Duyvelant?, es creu que estant capitanejat per Amaro Rodríguez Felipe.

Entre les cartes i documents descrits a l'inventari de Beatriz Tejera Machado ?la mare d'Amaro Pargo? es troba un manuscrit o document «escrit per Bernardo de Espinosa al capità Amaro Rodríguez Felipe, en què li diu que la part que li toca a la presa la doni i lliuri a Manuel Mollette». També en aquest inventari hi ha una memòria sobre els «gèneres que va deixar a la caixa que ha embarcat a bord de la presa», el qual porta data de 29 de novembre de 1719. [2]

El 21 de març de 1729, Amaro Pargo va rubricar un poder per al cobrament de 800 pesos de la fiança que havia hagut de dipositar per ordre del capità general de Canàries, el marquès de Valhermoso. Segons el text, això es va deure «per raó d'una presa anglesa que va fer venint de capità» en el tornaviatge des de l'Havana. S'esmenta que aquesta incursió es va realitzar amb el vaixell anomenat Santíssima Trinitat, àlies El Clavel que era de propietat compartida entre Amaro Pargo i Juan Pedro Dujardín ?el qual va ser un altre marí de la carrera d'Índies?. [2]

Documents posteriors posen en relleu la necessitat d'armar en cors determinats navilis, com ara el Nostra Senyora del Rosari, Sant Francesc Xavier i les Ànimes, conegut generalment com La Venus. Aquest vaixell és descrit com un navili de 282 tones, amb 32 canons de diferent calibre (28 de a 6), i una tripulació de 250 homes ben armats. Estava capitanejat per Bartolomé Sánchez Carta, Amaro Rodríguez Felipe i Nicolás María Bignoni. [2]

Existien en l'època certa quantitat de corsaris i assaltants d'origen canari amb els quals Amaro Pargo mantenia una estreta col·laboració. Així, el 1740, el mateix Amaro Rodríguez Felipe i el seu company senyor Nicolás María Bignoni insten el capità Bartolomé Sánchez Carta a atacar dues balandres angleses que mortificaven el trànsit insular. [4]

Reconeixement d' hidalguía

Amaro Pargo va sol·licitar i obtenir el reconeixement de la hidalguía de la seva família mitjançant interlocutòria d'empara el 25 de gener de 1725. [nota 3] Posteriorment, el 9 de gener de 1727, aconseguiria certificació de noblesa i armes pel rei d'armes de Felip V, Juan Antonio de Hoces Sarmiento. [9]

Devoció

Sor María de Jesús de León i Delgado, consellera espiritual d'Amaro Pargo.

Per la seva condició de fervent catòlic, Amaro Pargo està vinculat amb «un sinfí de fundacions, dotació i institució de memòries i fosos en benefici de l'estament religiós i del poble». [2] Entre les seves contribucions destaquen el finançament de les millores de l' església de Santo Domingo de Guzmán i del convent de Santa Catalina de Siena, en el qual hi havia les seves tres germanes.

Va ser devot de sor Maria de Jesús, una monja de l'Orde dels Predicadors i del convent de Santa Catalina. Aquesta devoció el va portar a costejar el seu aparell fúnebre, cosa que també va implicar la construcció d'un mausoleu tres anys després de la mort de sor Maria de Jesús. El 15 de febrer de 1734, Luis Tomás Leal ?provincial de l'Orde dels Dominics? va intervenir en la dació de les tres claus del sepulcre, lliurant una a Amaro Pargo, en reconeixement del seu afecte a sor Maria de Jesús, les seves bones obres i a les mostres de veneració cap a l'ordre. [2]

També va contribuir a la millora de vida dels pobres a la ciutat de San Cristóbal de La Laguna. Va comprar un tribut vinculat al manteniment dels pobres de la presó de la ciutat, ocupant el càrrec de síndic del Cabildo de Tenerife, va proposar posar «en circulació monedes de "quarts" i "ochavos" per millorar la preocupant situació financera i de liquiditat» de l'economia de subsistència de l'arxipèlag. [2]

Mort i herència

Amaro Pargo va morir el 4 d'octubre de 1747 a la seva ciutat natal, sent enterrat al convent de Santo Domingo de Guzmán, al sepulcre de la capella de Sant Vicenç, de la qual era propietari. [1] A la làpida de marbre hi ha gravat l'escut de la seva família i una calavera ?símbol que substitueix la creu llatina, que els edictes d'aquell llavors evitaven així que fossin trepitjats pels fidels; erròniament s'ha pensat que aquest símbol era una representació pirata?.

Al no tenir descendència legítima, va llegir el seu patrimoni als seus «parents propers i gent de la seva confiança»,[1] vinculant les propietats amb diverses institucions, com ara el majoratge, el patronat i la capellania. Els majoratges els va posar en mans dels seus nebots, sent Amaro González de Mesa i Ana Josefa Rodríguez Felipe els qui van detenir el majoratge principal.

Pargo

Durant segles s'ha especulat la raó que justifica l'apoderament del corsari «Pargo» o «El Pargo». Tradicionalment s'ha cregut que aquest pseudònim es refereix al al seu corsari era "ràpid", "escorregut en la batalla" i que "es movia al mar com l'esmentat peix", el Pagrus pagrus (també anomenat «Pargo»),[10] així com teories més recents, arrelades en la tradició popular, que atribuïen l'apoderament als trets facials del corsari. No obstant això, en l'actualitat s'ha aclarit aquest assumpte en ser «Pargo» un apel·latiu familiar, un apodo, vinculat a la família materna d'Amaro Rodríguez Felipe des de, almenys, finals del segle XVI. Així, a parer del catedràtic de la Universitat de La Laguna Manuel de Paz i de l'investigador i bibliotecari Daniel García Pulido, el seu apodo «no té a veure amb el fet que el seu rostre s'assemblés al d'aquest peix, sinó amb l'apoderament amb què era conegut el clan familiar». [11][12]

Exhumació

Làpida de la tomba d'Amaro Pargo a l'Església de Santo Domingo de San Cristóbal de La Laguna, on destaca la calavera amb les tíbies creuades.

El novembre del 2013 es va realitzar l'exhumació de les seves restes per un equip d'antropòlegs, arqueòlegs i forenses de la Universitat Autònoma de Madrid, amb la finalitat d'estudiar la figura d'Amaro Pargo, incloent proves d'ADN i la recreació del seu rostre. [13]

Segons els registres històrics, al costat de Pargo van ser enterrats els seus pares i un servent negre, Cristóbal Lynch o Linche. A banda d'aquests hi havia sis persones més, que segons l'arqueòloga Esther Andréu, responsable d'Arqueomedia ?empresa encarregada de l'exhumació?, podrien tractar-se de nebots o nebots-nets. A més, es van trobar cossos de nadons sense parentiu amb Amaro Pargo, cosa que podria atendre el costum d'enterrar els nounats sense batejar amb un adult que els pogués guiar cap al cel. [14]

L'exhumació va ser finançada per l'empresa francesa de videojocs Ubisoft amb l'objectiu de documentar i investigar la figura d'Amaro Pargo com a corsari per a la quarta entrega de la saga amb el títol Assassin's Creed IV: Black Flag. [15] Antonio Alonso, brand manager d'Ubisoft a Espanya, assegura que en la seva època va ser un personatge que «tenia la mateixa reputació i popularitat que Barbanegra o Francis Drake». [16]

En la cultura popular

El tresor d'Amaro Pargo

La casa d'Amaro Pargo al barri de Machado, al municipi del Rosari, ha patit constants saquejos amb l'objecte de trobar el suposat tresor que va amagar. Les històries sobre aquest tresor són variades, algunes l'ubiquen a l'entorn dels rocs d'Anaga, mentre que d'altres el situen a la zona de la Punta del Hidalgo i la cova de San Mateo, al nord-est de Tenerife. [15]

El tresor es compondria de «plata llaurada, joies d'or, perles i pedres de valor, porcellana xinesa, riques teles, quadres i potser els 500 000 pesos forts». [17]

Amistat amb sor Maria de Jesús

El pas dels segles i el romanticisme han volgut veure un significat més profund en l'amistat que va unir el corsari i la religiosa, cosa que dista molt de la realitat en tractar-se d'una devoció sincera cap a una figura religiosa que oferia protecció i empara per a totes les activitats vitals i comercials substanciades per Amaro Rodríguez Felipe. En l' àmbit literari aquest aspecte s' ha explotat fins a la sacietat, sense cap fonament. L'escriptora Balbina Rivero, autora del llibre Amaro Pargo, el pirata de Tenerife, deixa entreveure en el seu llibre aquesta postura,[10] tot i que d'altres la rebutgen, entre ells l'autor del llibre El Sarcófago de las tres llaves, Pompeyo Reina Moreno, per al qual la seva amistat es devia més aviat a raons devocionals del corsari cap a la religiosa. [18]

Un dels motius que han contribuït a la confusió popular pel que fa a la relació que Amaro Pargo tenia amb sor Maria de Jesús es deu a la història de la monja sor Úrsula de Sant Pere. [19] Aquesta religiosa del segle XVII es va fugir del convent de Santa Catalina de Siena al costat de Jerónimo de Grimón i Rojas, fill natural del duel del Palau de Nava ?situat al costat del convent?. Tots dos amants van ser descoberts abans d'abandonar l'illa, sent Jerónimo de Grimón acusat de rapte d'una monja, executat a la Plaça de l'Adelantat de La Laguna i el seu cap exposat en una pica. Sor Úrsula per la seva banda, va ser emparedada de per vida al convent. [19]

Literatura

La dedicació d'Amaro Pargo a les activitats mercants i corsàries ha suscitat l'interès de diversos novel·listes i historiadors, els quals han observat cert grau de misticisme en la seva persona. Destaca entre totes pel seu rigor històric l'obra El corsario Amaro Pargo (2004), de Domingo García Barbuzano,[20][21] que va dedicar cinc anys a

investigar el personatge en arxius històrics com el d'Índies a Sevilla, on es custodia tota la documentació dels viatges entre Espanya i Amèrica.

Entre les novel·les inspirades en la seva persona hi ha Amaro Pargo, el pirata de Tenerife, de Balbina Rivero,[10] i El Sarcòfag de les Tres Claus, de Pompeyo Reina. [22] A més, l'escriptor argentí Ernesto Frers fa referència a Amaro Pargo en la seva obra Més enllà del llegat pirata. [23]

Cinema i televisió

Pintura mural que representa el corsari Amaro Pargo ubicada a San Cristóbal de La Laguna, Tenerife.

El 1989 Televisió Espanyola a Canàries va emetre una sèrie de televisió anomenada La història en persona. Aquesta sèrie constava de tretze episodis, un dels quals va ser dedicat a la figura d'Amaro Pargo. [24][25]

Més recentment el 2017, es va rodar la primera pel·lícula-documental que analitza diferents aspectes vitals d'aquest històric personatge, la qual porta per títol Amaro Pargo: entre la llegenda i la història. [25][26] Aquest documental va ser emès directament a televisió el 10 d'agost de 2017 a través de Ràdio Televisió Canària. Aquest projecte va ser produït per Rumen Justo Reyes[27][28] i realitzat per Juan Alfredo Amil amb la documentació recopilada i les entrevistes fetes pel periodista Benjamín Reyes. [29][30][31]

El 2023 la sèrie de televisió estatunidenca Expedition Unknown, va dedicar un capítol a la figura d'Amaro Pargo amb el títol "Riches of Spain's Pirate King". [32]

Música i teatre

El grup musical Rincón de La Mareta li va dedicar una cançó al corsari el 2016. [33] En la mateixa, composta per Raquel Álvarez, es narra la història d'Amaro Pargo, la seva fortuna i el seu pas per Cuba.

En l'obra teatral La Conquista més pirata de Timaginas Teatro, Amaro Pargo comparteix protagonisme amb el contralmirant Horacio Nelson, els Reis catòlics i Alonso Fernández de Lugo. [34]

L'any 2022, el mes de maig, coincidint amb l'aniversari de naixement d'Amaro, surt a la llum un disc dedicat íntegrament a la seva figura anomenat El Corsario de Aguere, sota la direcció i producció musical de Raquel Álvarez.

Vincle amb Barbanegra i Cap de Gos

Popularment se li ha atribuït a Amaro Pargo una certa vinculació amb un altre personatge històric relacionat amb el món de la pirateria, Edward Teach, més conegut com a Barbanegra. [35] S'atribueix un enfrontament naval entre tots dos que va durar diversos dies. [36] Si bé, ambdós marins eren contemporanis, cap de les seves biografies coetànies es refereix a aquest episodi, per la qual cosa es creu que pot ser una llegenda popular posterior.

A l'illa de Tenerife hi ha també la figura d'un pirata anomenat Cap de Gos. En l'actualitat, hi ha certa polèmica sobre la historicitat d'aquest personatge i més desconcertant és el fet que la seva vida ?tal com la relata la llegenda popular? té certs paral·lelismes amb el corsari Amaro Pargo. [37] Molts investigadors creuen que Cabeza de Perro va ser un personatge literari, s'estima que basat en la figura d'Amaro Pargo, creat per Aurelio Pérez Zamora el 1895, i que posteriorment va passar al folklore popular de l'illa com un personatge històric real. [37]

Altres

La tradició popular li atribueix nombrosos fets que no compten amb bases històriques sòlides o no estan prou documentats. Entre ells que el Rei d'Espanya el declarés Senyor de soga i ganivet, un títol d'època medieval que conferia al que el posseís per castigar, fins i tot amb la pena capital. [38]

El 2017 va ser presentada a La Laguna la Ruta Gastronòmica d'Amaro Pargo, ambientada a la cuina del segle XVIII i inspirada en la figura del corsari. [39]

L'Ajuntament de San Cristóbal de La Laguna va llançar el 2021 un videojoc interactiu titulat El tresor d'Amaro Pargo, el qual permet descobrir els principals valors historicoartístics d'aquesta ciutat, declarada Patrimoni de la Humanitat per la Unesco el 1999. [40]

Vegeu també

Història de Canàries
Flota d'Índies
Cap de Gos
Pirateria a Canàries
Amaro Pargo: entre la llegenda i la història

Notes

? Saltar a:a b «una enbarcazion enemiga qu'este atorgant va apressar amb el seu navi (...) en virtut de patent que té de capitan de corsso». Document transcrit a De Paz Sánchez i García Pulido, 2015, p. 413. L'original es troba a l'Arxiu Històric Provincial de Santa Cruz de Tenerife, Secció Històrica Protocols Notarials, 1.107, folis 31 ro-31 vo.
? El 2015 els historiadors Manuel de Paz Sánchez i Daniel García Pulido assenyalaven que ?tot i que en aquell moment? no s'havia trobat la patent de cors, el mateix Amaro Pargo l'esmenta,[nota 1] i diversos dels documents que presenten a l'obra El corsario de Dios. Documents sobre Amaro Rodríguez Felipe (1678-1747) fan al·lusió a aquesta dedicació d'Amaro Pargo al cors, com ara referències a preses i al suport de les activitats corsàries de Bernardo de Espinosa.
? En paraules de Daniel García Pulido de la Universitat de La Laguna: «No hem d'obviar que Amaro Rodríguez Felipe va fer executòria d'hidalguía i noblesa davant José Isidro Uque Osorio el 1725, sent emparat en auto d'empara com a cavaller fill per José Manuel de Mesones i Velasco el 25 de gener de 1725 confirmat amb certificat del rei d'armes de S.M. el 9 de gener de 1727».[8]

Referències

? Saltar a:a b c d e f g Fariña González, Manuel. L'evolució d'una fortuna indiana: Sr. Amaro Rodríguez Felipe (Amaro Pargo)... Arxivat des de l'original el 4 de març de 2016. Consultat el 10 de juny de 2016.
? Saltar a:a b c d e f g h i j k l m n ñ o De Paz Sánchez, Manuel; García Pulido, Daniel (2015). El corsari de Déu. Documents sobre Amaro Rodríguez Felipe (1678-1747). Documents per a la Història de Canàries. Francisco Javier Macías Martín (ed.). Canàries: Arxiu Històric Provincial de Santa Cruz de Tenerife. ISBN 978-84-7947-637-3. Consultat el 8 de juny de 2016.
? Saltar a:a b c d e f g h i Amaro Pargo: documents d' una vida, I. Héroe i foragitat. Edicions Idea. Novembre de 2017. p. 520. ISBN 978-8416759811. Consultat el 20 de març de 2018.
? Saltar a:a b Amaro Pargo: documents d' una vida, III. Reis del mar. Edicions Idea. Desembre de 2018. p. 602. ISBN 978-84-17360-95-5. Consultat el 22 de desembre de 2018.
? Saltar a:a b Morales, Álvaro (17 de desembre de 2023). «Els destells humanistes d'Amaro Pargo contra l'esclavitud». diariodeavisos.elespanol.com. Consultat el 17 de desembre de 2023.
? Saltar a:a b Amaro Pargo: documents d' una vida, II. L' Hereu. Edicions Idea. Abril de 2018. p. 507. ISBN 978-84-17360-18-4. Consultat el 14 de juny de 2018.
? Ramos, Domingo (1 de juliol de 2024). «Un investigador troba la patent que demostra que Amaro Pargo va ser corsari». eldia.es. Consultat l'1 de juliol de 2024.
? García Pulido, Daniel (2015). «Després de l'empremta d'Amaro Pargo. Els tibors de la col·lecció patrimonial de la RSEAPT». amigos25julio.com. Arxivat des de l'original el 16 de gener de 2017. Consultat el 16 de gener de 2017.

? Barbuzano, Domingo (2012). «El corsari Amaro Pargo». MésD (eldia.es). Arxivat des de l'original el 17 d'octubre de 2017. Consultat el 15 de gener de 2017.
? Saltar a:a b c EFE (8 d'agost de 2013). «Amaro Pargo, el pirata canari que es va enamorar d'una monja». ABC.es (Santa Cruz de Tenerife). Consultat el 14 de juliol de 2016.
? PAU SÁNCHEZ, M. de / GARCÍA PULIDO, D., ed. (2015). El pirata de Déu. Documents sobre Amaro Rodríguez Felipe (1678-1747). p. 25-26.
? Lojendio, Sergio (26 de desembre de 2015). «Amaro Pargo, la patent d'un cors». El Dia (Santa Cruz de Tenerife). Consultat el 14 de juliol de 2016.
? Cruz, Almudena (19 de novembre de 2013). «Una empresa de videojocs exhuma els ossos del corsari Amaro Pargo». L'Opinió de Tenerife (Santa Cruz de Tenerife). Consultat el 17 de juliol de 2016.
? Docampo, Laura (21 de febrer de 2015). «Amaro Pargo feia 1,66 d'estatura, era prim i de jove havia sigut apunyalat». L'Opinió de Tenerife (Santa Cruz de Tenerife). Consultat el 17 de juliol de 2016.
? Saltar a:a b Ramos, Domingo (8 d'agost de 2014). «Amaro Pargo: un corsari i internacional». Canàries Ara. Consultat el 17 de juliol de 2016.
? Goodnews (9 de desembre de 2013). «El pirata canari Amaro Pargo reviu amb Assassin ?s Creed». La Província (Las Palmas de Gran Canaria). Consultat el 17 de juliol de 2016.
? Sánchez, Almudena. «La ruta del pirata Amaro». Canàries7 (Las Palmas de Gran Canaria). Arxivat des de l'original el 15 de gener de 2016. Consultat el 17 de juliol de 2016.
? Romero Martín, Juanca (11 de maig de 2014). «Les tres claus d'Amaro Pargo». Angulo13. Arxivat des de l'original l'11 d'octubre de 2016. Consultat el 17 de juliol de 2016.
? Saltar a:a b Tabars de Nava, Tomàs, «Una tragèdia llacista: Decapitació d'un noble» Arxivat el 16 d'abril de 2017 a Wayback Machine., Revista d'Història (1946), núm.
? «Un llibre recrea amb detall la vida del corsari llacista Amaro Pargo». eldia.es. 9 de desembre de 2004. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? «El cosari Amaro Pargo. Domingo Barbuzano». laislalibros.com. 9 de desembre de 2004. Arxivat des de l'original el 24 de febrer de 2019. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? «Presentació del "El sarcòfag de les tres claus", de Pompeyo Reina» (Institucional). Gran Canària illa de lectures. 24 de juny de 2013. Arxivat des de l'original el 22 d'agost de 2016. Consultat el 17 de juliol de 2016.
? Frers, Ernesto (2008). Més enllà del llegat pirata. Història Enigmes. Barcelona: Robinbook. p. 99. ISBN 978-84-7927-963-9.
? «La història en persona. Amaro Pargo.». mdc.ulpgc.es. Arxivat des de l'original el 2 d'abril de 2019. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? Saltar a:a b «Amaro Pargo en format cinema». eldia.es. 2 de maig de 2017. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? «La pel·lícula sobre Amaro Pargo desplega les seves veles». Diari d' Avisos. Consultat el 7 d'agost de 2017.
? «Televisió Canària estrena aquest dijous un documental sobre Amaro Pargo». www.rtvc.es. 7 d'agost de 2017. Arxivat des de l'original el 13 d'octubre de 2018. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? «La pel·lícula sobre Amaro Pargo desplega les seves veles». creativacanaria.com. Consultat el 17 d'agost de 2017.
? Gorroño, Raúl (8 d'agost de 2017). «Un "televisiu" Amaro Pargo». eldia.es. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? «Primer documental sobre la llegenda i la història del corsari Amaro Pargo». eldia.es. 7 d'agost de 2017. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? Hernández, Zenaido (20 d'agost de 2017). «"Amaro Pargo no va ser un pirata, ni el Robin Hood de Canàries"». diariodeavisos.elespanol.com. Consultat el 24 de maig de 2020.
? «Riches of Spain's Pirate King». Internet Movie Database (IMDb). 6 de desembre de 2023. Consultat el 8 de desembre de 2023.
? «Tenderet dedicat a les mares amb la parranda La Palma i el grup Racó de La Mareta». www.noticanarias.com. 14 de maig de 2016. Arxivat des de l'original el 2 d'abril de 2019. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? «La conquesta més pirata Timagines Teatre». www.laopinion.es. maig de 2017. Arxivat des de l'original el 16 de desembre de 2018. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? «Perfils amb història: Amaro Rodríguez: ¿Corsario o pirata?». creativacanaria.com. 30 d' agost de 2011. Arxivat des de l'original el 24 de febrer de 2019. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? «Amaro Pargo, una llegenda entre el cors i la pirateria que va acabar d'estrella de videojocs». www.abc.es. 7 de juny de 2015. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? Saltar a:a b «El pirata "cap de gos" ficció o realitat». www.abc.es. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? Rumbullion. Lantia Publishing. 20 de gener de 2016. p. 250. ISBN 849-1123210. Arxivat des de l'original el 23 de març de 2016. Consultat el 24 de febrer de 2019.
? «Ruta Gastronòmica d'Amaro Pargo». Espai Gourmet. Consultat el 18 de febrer de 2022.
? «Jocs interactius per descobrir La Laguna d'una forma diferent i amena». Les teves Destinacions. Consultat el 18 de febrer de 2022.

Bibliografia

GARCÍA BARBUZANO, Domingo (2004). El corsari Amaro Pargo. Excm. Ajuntament de la Llacuna. ISBN 978-84-88919-86-1.
PAU SÁNCHEZ, M. de / GARCÍA PULIDO, D., ed. (2015). El corsari de Déu. Documents sobre el corsari Amaro Rodríguez Felipe (1678-1747). Viceconselleria de Cultura i Esports del Govern de les Canàries. ISBN 978-84-7947-637-3.

Enllaços externs

Wikimedia Commons alberga una categoria multimèdia sobre Amaro Pargo